

Üniversite öğrencilerinin oy verme davranışları üzerine bir inceleme: Karabük Üniversitesi örneği

Kemal Avcı* - Selin Akınç Akpınar** - Burak Soylu***

Öz

Siyasal iletişim sürecinde kullanılan iletişim araçlarının siyasal tutum ve siyasal katılım üzerinde ne derece etkili olduğu sosyal bilimciler tarafından uzun yıllardır merak konusudur. Bu konuda demografik özelliklerin önemi büyüktür. Yani demografik yapının insanların tutum ve davranışlarında etkili olduğu bir gerçektir. Bu çalışmanın konusu olan genç kuşağın tutumları büyük önem arz etmektedir. Türkiye gibi genç kuşağın ağırlıklı olduğu ülkelerde gençlerin davranışlarını anlamak için çeşitli araştırmalar gerçekleştirilmektedir. Diğer alanlarda olduğu gibi siyasal katılım açısından üniversiteli gençlerin siyasal tutum ve katılımlarını ölçmek önemlidir. Bu çalışma; üniversiteli gençlerin siyasal tutumlarını ve oy verme davranışlarını ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın gerçekleştirilmesi için literatürdeki siyasal tutum ölçeklerinden yararlanılarak bir ölçek geliştirilmiştir. 18 sorudan oluşan anket ölçeğinde; demografik sorular, üniversite öğrencilerinin oy verme davranışlarını etkileyen faktörleri ölçmek amacıyla 5'li Likert tipi ifadeler, katılımcıların kendilerine en yakın ve en uzak bulduğu partiyi ifade etmeleri için ucu açık sorular, katılımcıların siyasi ve demokratik ifadelerle tepkilerini ölçmek amacıyla 5'li Likert Tipi ifadeler bulunmaktadır. Çalışma kapsamında Karabük Üniversitesi, İşletme Fakültesi'nden 400 öğrenci ile yüz-yüze görüşmeye dayalı bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS uygulamasından yararlanılarak analiz edilmiştir. Çalışmaya katılım sağlayan Karabük üniversitesi öğrencileri arasında partilerin seçim beyannamelerine daha fazla ilgi duyulduğu, oransal olarak Cumhuriyet Halk Partisi'ne yakınlığın daha yüksek olduğu, AK Parti ve DEM Parti'ye yakınlığın ise daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Demografik, siyasal katılım, siyasal tutum, üniversite öğrencileri, oy verme davranış

A study on the voting behaviour of university students: The case of Karabuk University

Abstract

It has been a matter of curiosity for many years by social scientists to what extent the communication tools used in the political communication process are effective on political attitudes and political participation. Demographic characteristics are of great importance in this regard. In other words, it is a fact that demographic structure is effective in people's attitudes and behaviors. The attitudes of the young generation, which is the subject of this study, are of great importance. In countries such as Turkey, where the young generation is predominant, various researches are carried out to understand the behavior of young people. As in other areas, it is important to measure the political attitudes and participation of university students in terms of political participation. This study; It was carried out to reveal the political attitudes and voting behaviors of university students. In order to carry out the study, a scale was developed by using the political attitude scales in the literature. In the questionnaire scale consisting of 18 questions; demographic questions, 5-point Likert-type

* Sorumlu Yazar. Prof. Dr., Karabük Üniversitesi, e-posta: kemalavci@karabuk.edu.tr, ORCID-iD: 0000-0001-7370-7814

** Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, e-posta: selinakinc@ibu.edu.tr, ORCID-iD: 0000-0003-1510-0605

*** Doktora Öğrencisi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, e-posta: burbar92@gmail.com, ORCID-iD: 0000-0003-4848-051X

statements to measure the factors affecting the voting behavior of university students, open-ended questions for participants to express the party they find closest and farthest from them, and 5-point Likert-type statements to measure participants' reactions to political and democratic statements. Within the scope of the study, a survey based on face-to-face interviews was carried out with 400 students from Karabuk University, Faculty of Business Administration. As a result of the research; It has been determined that among the students of Karabük University who participated in the study, there is more interest in the election declarations of the parties, proportionally the closeness to the Republican People's Party is higher, while the closeness to the AK Party and Dem Party is lower.

Keywords: Demography, political participation, political attitude, university students, voting behavior

Giriş

Birey doğası gereği sosyal bir varlık olmakla birlikte, aynı zamanda politik ve ekonomik bir varlıktır. Bireyin bu sosyal, politik ve ekonomik özellikleri onun varlık nedenini inşa eder ve devamını sağlar. Sosyal yönü ile toplum olma, politik ve ekonomik yönü ile toplumsallığını sürdürme gereksinimini giderir. Dolayısıyla toplumlar varlıklarını devam ettirebilmeleri için politik davranışlara ve politik kurumlara ihtiyaç duymaktadır. Toplumu oluşturan bireylerin politik süreçlere katılması önemli bir eylemdir. Bireylerin siyasi faaliyetlere nasıl katılacağı konusu geçmişten beri geçerliliğini korumakla beraber büyük etki alanlarına sahip, yani nüfusu fazla olan devletlerin büyük bir kitleyi etki altına alabilmesi durumu yenidir (Tatar, 1997, s. 95). İnsanların ülkenin yönetiminde karar verme hakkına sahip olan makamlarda yer alan bireylerin ve kurumların düşüncelerine karşı olumlu veya olumsuz bir biçimde verdikleri yanıtlar siyasal katılım kavramı ile açıklanmaktadır (Kapani, 1998, s.130). Ancak siyasal katılım kavramının tanımlanması konusunda görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bu ayrılıklara neden olan durumlardan biri resmi olmayan faaliyetlerin de siyasal katılım kavramı ile açıklanabilmesidir. Siyaset bilimciler bu yönden kavrama farklı tanımlamalar getirmişlerdir.

Kışlalı'nın tanımına göre siyasal katılım, "devletin verdiği kararlarda insanların etkinliğinin olması" olarak açıklanmaktadır (1991, s. 219). Kalaycıoğlu (1998, s. 10) ise bireylerin siyasal sistem içinde aldıkları kararlar ve yaptıkları seçimlerle yönetimi elinde tutan ve yönetime geçeceklerin bireyi etkilemek amacıyla yürüttükleri yasal veya yasal olmayan her türlü etkinlikleri siyasal katılım tanımıyla açıklamaktadır. Bu tanıma bakıldığında oy vermenin yanı sıra bir mitingde yer alma, sivil toplum kuruluşlarında rol alma, bir siyasi partiye üye olma gibi yasal faaliyetlerin yanında siyasal amaçlı herhangi bir suikast girişimi gerçekleştirme, bir başkasına zarar verme şeklinde yasal olmayan faaliyetler de siyasal katılım kavramının içinde yer almaktadır. Özbudun benzer olarak yasal olarak kabul edilmeyen etkinliklerin de siyasal katılım kavramı ile açıklanabileceği ile ilgili bir tanımlama yapmıştır. Bu anlamda siyasal katılım, "yerel ve merkezi yönetim mekanizmalarının çalışanlarını ya da yönetimlerini etkilemek için yapılan her türlü yasal olan ya da olmayan faaliyetlerdir" (Özbudun, 1975, s. 1-5).

Gelişmiş ve gelişmekte olan bölgelerde farklı yönetim sistemleri ve farklı siyasi katılım uygulamaları, geniş çapta kabul görmüş bir siyasi katılım kavramının tanımlanmasını zorlaştırmaktadır. Siyasal, ideolojik ve kültürel kodlar ile tarihi zemin siyasal katılımın ülkelerdeki durumunu belirleyen faktörlerdir. Bu ayrımlar geniş çapta kabul gören bir siyasal katılım kavramını açıklamayı zorlaştırırsa da, ortak farklılık alanlarından yola çıkılarak siyasal katılımın insanların yönetim karşısındaki tutum ve davranışlarını şekillendiren bir kavram olduğunu söylemek mümkündür (Kapani, 1998, s. 130).

Tatar (1997, s. 109), "Siyaset Sosyolojisi" kitabında siyasal katılım kavramını üç aşama şeklinde ele almaktadır. Bu aşamalar en düşük seviyeden en yoğun seviyeye doğru olacak biçimde "seçmen katılımı, faaliyete geçme katılımı ve faal katılım" biçimindedir. Seçmen katılımında insanlar doğrudan yönetime katılmayıp karar verme mekanizmalarının içinde yer almayarak tüm bunları gerçekleştirecek olan adaylara yetkiler vererek siyasal katılımında bulunmuş olmaktadır. Bu aşamada seçmenler yöneticilere özelliklerine,

vaatlerine ve çalışmalara göre belli süre için kendileri adına karar verme ve yönetme yetkisi vermektedir. Faaliyete geçme katılımı; partilere üye olma, mitinglere katılma ve parti toplantılarına katılma aşamasıdır. Son aşama olan faal katılım aşamasında ise seçim kampanyalarında aktif olarak görev alma, parti yöneticiliğini yürütme, resmi makamlar ile ilişki kurma gibi faaliyetlerden söz etmek mümkündür.

Siyasi katılımı bakılabilecek iki yol, konvansiyonel ve konvansiyonel olmayan katılma şekilleridir. Konvansiyonel/olağan katılma, siyasi parti politikalarına katılma, siyasi tartışmalara dâhil olma ve siyasi partilerden birine üye olma, oy kullanma gibi siyasal katılımın temeli olan unsurlardan oluşurken konvansiyonel olmayan/olağan dışı katılma, siyasi yönetime ve siyasi iktidara aykırı olan tüm süreçleri içeren bir katılma biçimidir. Posterlerin asılması, duyuruların dağıtılması ve hatta güç kullanımı dâhil herhangi bir kötüye kullanım olağan dışı katılmaya örnek olarak gösterilebilmektedir (Korkmaz, 2005, s. 39-40).

1. Siyasal katılım kararlarını etkileyen faktörler

Siyasi katılım, nasıl ki uluslar arasında farklılık gösterebiliyorsa, aynı şekilde bir ulus içerisindeki bireyler arasında da katılım düzeyleri bakımından farklılıklar gözlemlenebilmektedir (Korkmaz, 2005, s. 35). Bireylerin siyasete katılımını etkileyen başlıca etmenler arasında demografik özellikler olarak adlandırılan cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, ortalama gelir düzeyi, meslek ve yaş, ile kişisel değerler, kültürel yapılar ve gelenekler yer almaktadır (Atabey ve Hasta, 2018, s. 487). İlgili literatür, bireylerin oy verme davranışlarını ve genel anlamda siyasal katılım kararlarını belirleyen temel etkenlerin çoğunlukla bireysel düzeydeki özelliklere, sosyo-kültürel koşullara ve politik eğilimlere dayandığını ortaya koymaktadır (Verba, Scholzman & Brady, 1995). Bu çerçevede, bireyin eğitim düzeyi, yaşı, cinsiyeti, gelir seviyesi ve mesleki statüsü gibi demografik değişkenlerin siyasal tercihlerinde belirleyici bir etkisinin olduğu kabul edilmektedir. Bununla birlikte, bireyin yaşamını sürdürdüğü sosyal çevre, ait olduğu kültürel gruplar ve maruz kaldığı medya içerikleri gibi sosyo-kültürel unsurlar da siyasal karar süreçlerinde belirleyici rol oynamaktadır (Inglehart & Norris, 2000).

1.1. Bireysel düzeyde etkili faktörler

Bireylerin oy verme davranışlarını şekillendiren önemli faktörlerden biri olan sosyo-ekonomik statü, siyaset bilimi ve sosyoloji literatüründe çok yönlü bir olgudur. Bu statü, yalnızca bireyin gelir düzeyi ve eğitim seviyesiyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda sağlık durumu, yaşanılan çevre ve sosyal ilişkiler gibi çeşitli etkenlerle de ilişkilidir. Özellikle son yıllarda yapılan araştırmalar, sosyo-ekonomik statünün oy verme davranışları üzerindeki etkisinin doğrudan değil, dolaylı ve çok katmanlı olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, düşük sosyo-ekonomik statüye sahip bireylerin sağlık sorunları yaşama olasılığı daha yüksek olup, bu durum onların siyasi katılımını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Nelson (2023) tarafından yapılan bir çalışma, sağlık durumunun sosyo-ekonomik statü ile oy kullanma davranışı arasındaki ilişkiyi yaklaşık %20 oranında aracıladığını göstermektedir. Bu bulgu, sosyo-ekonomik eşitsizliklerin yalnızca ekonomik değil, bunun yanında siyasi katılım üzerinde de kısmen belirleyici olabileceğini ve bu eşitsizliklerin zamanla daha da derinleşebileceğini göstermektedir.

Verba ve arkadaşlarının (1995) ABD’de yaptığı çalışmalarda, gelir düzeyinin seçmen katılımı ile pozitif yönde ilişkili olduğunu göstermiştir. Alesina ve Glaeser (2004) ise yüksek gelirli bireylerin muhafazakâr partilere eğilim gösterdiğini, bunun da düşük vergi oranları ve sınırlı devlet müdahalesi gibi politikaların bireysel ekonomik çıkarlarla örtüşmesinden kaynaklandığını belirtmiştir. Öte yandan düşük gelir grupları, sosyal refah programlarını destekleyen sol eğilimli partilere yönelme eğilimindedir (Bartels, 2008). Ayrıca bireyin

eğitimi, mesleği ve yaşadığı bölge gibi değişkenler, gelir ile oy kullanma davranışı arasındaki ilişkiyi önemli ölçüde etkilemektedir.

Eğitim düzeyi de siyasal katılımın en güçlü belirleyicilerinden biri olarak kabul edilmektedir (Nie vd., 1996). Eğitim seviyesi yükseldikçe, oy kullanma, siyasi örgütlenmelere katılma ve politik tartışmalarda yer alma olasılığı artmaktadır. Evans ve Andersen (2006), yüksek eğitim seviyesinde olan bireylerin genelde daha liberal siyasal yönelimler gösterdiğini, bunun da eleştirel düşünme becerileri ve bilgiye erişimle ilişkili olduğunu belirtmiştir. Eğitimin, bireyleri toplumsal eşitlik, sosyal adalet ve kamu politikalarına dair bilinçli tercihlerde bulunma yönünde güçlendirmesi beklenmektedir.

Siyasal katılım davranışları, bireysel özellikler temelinde önemli farklılıklar göstermektedir. Cinsiyet, bu bağlamda literatürde sıklıkla incelenen değişkenlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Cinsiyete bağlı olarak bireylerin siyasal tercihlerinde belirgin eğilimler gözlemlenmekte ve bu eğilimler, farklı toplumsal, kültürel ve ekonomik faktörlerle şekillenmektedir. Yapılan araştırmalar, bazı toplumlarda kadınların erkeklere oranla sol eğilimli partileri destekleme eğiliminde olduğunu göstermektedir (Karp & Banducci, 2008; Matland & Studlar, 1996). Bu durum, söz konusu toplumlarda kadınların eğitim, cinsiyet eşitliği ve sağlık gibi sosyal politikalara öncelik vermesiyle ilişkilidir (Inglehart & Norris 2003). Erkekler ise ekonomik büyüme ve milli güvenlik gibi konulara öncelik vererek daha muhafazakâr tutumlar sergileyebilmektedir (Pratto & Stallworth, 1997). Ancak, bu eğilimlerin etnik köken, eğitim düzeyi ve yaş gibi değişkenlerle birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir (Franceschet & Piscopo, 2012).

Seçmen davranışları yaşa bağlı olarak da önemli farklılıklar sergilemektedir. Yaş grupları arasındaki siyasal tercih farklılıkları, bireylerin yaşam evreleri boyunca edindikleri deneyimler, içinde bulundukları toplumsal koşullar ve maruz kaldıkları siyasal sosyalleşme süreçleri çerçevesinde şekillenmektedir. Genç seçmenler, iklim değişikliği, sosyal adalet ve toplumsal ilerleme gibi konulara daha fazla ilgi göstererek sol eğilimli partilere yönelme eğilimi göstermektedir (Dalton, 2008; Tilley & Hobolt, 2011). Buna karşılık, yaşlı seçmenler ekonomik istikrar ve geleneksel değerlere öncelik vererek muhafazakâr partilere yönelmektedir (Campbell, 2012). Bu farklılıklar; kuşak etkisi, yaşam deneyimi ve siyasal sosyalleşme süreçlerinden kaynaklanmaktadır (Inglehart & Norris, 2000).

İdeolojik eğilimler, bireylerin siyasal tutumlarını ve oy verme davranışlarını belirlemede temel rol oynayan etkenlerden bir diğeridir. Bireylerin dünyayı algılayış biçimleri, değer öncelikleri ve toplumsal meselelere yaklaşımları, ideolojik konumlanmaları doğrultusunda şekillenmektedir. Bu bağlamda, ideolojik konumlanmalar bireyin hangi parti veya adaya oy vereceğini büyük ölçüde belirlemektedir.

Kişilik özellikleri, siyasal tutumların ve oy verme davranışlarının şekillenmesinde etkin bir rol üstlenmektedir. Psikolojik eğilimler ve kişilik özellikleri bireylerin politik tercihlerini ve lider seçimlerini dolaylı biçimde yönlendiren dinamikler arasında yer almaktadır. Gerber ve arkadaşları (2011), yeniliğe açık bireylerin ilerici politikaları desteklemeye, yüksek vicdanlı bireylerin ise muhafazakâr tutumlara eğilimli olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, iş birliği yapma ve empati kurma gibi özelliklere sahip kişilerin kabul edilebilirlik düzeyi ve sosyal eşitlik politikalarını destekleme eğilimleri daha yüksek olarak değerlendirilmektedir (Mondak vd., 2010; Bakker & Lelkes, 2018). Araştırmalar, ayrıca bireylerin liderlik tercihlerinin önemli ölçüde kişilik özellikleri tarafından şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, dışadönüklük düzeyi yüksek bireylerin, diğer liderlik biçimlerine kıyasla karizmatik ve dönüştürücü liderlik tarzlarına daha olumlu yönde eğilim gösterdikleri bulgulanmaktadır (Ehrhart & Klein, 2001; Breevaart & de Vries, 2021). Lodge ve Taber (2013), bireyin duygularının da siyasi kararlarını etkileyen bilişsel süreçlerle etkileşim içinde olduğunu vurgulamaktadır.

1.1. Sosyo-kültürel faktörler

Sosyo-kültürel faktörler sosyal ve kültürel etkilerin bireylerin siyasi yönelimlerini nasıl şekillendirdiğini anlamamızı sağlamaktadır. Sosyal kimlik, etnik köken ve ırk, din, medya etkisi ve sosyal ağlar, oylama kararlarını şekillendiren temel sosyo-kültürel faktörler arasında yer almaktadır. Sosyal kimlik, bireylerin oy verme kararlarını şekillendirmede önemli bir faktördür. Araştırmalar, bireylerin sosyal kimliklerinin, siyasi tercihlerine ve oy kullanma davranışlarına etki edebileceğini göstermektedir (Huddy, 2001; Plutzer & Zipp, 1996). Bireyler, genellikle oy verme seçimlerini, kendilerini ait hissettikleri sosyal grupların çıkarları ve bakış açılarıyla uyumlu hale getirmektedirler. Aile, arkadaşlar ve topluluk gibi sosyal ağlar da bireylerin siyasi tercihlerine etki edebilir (Mondak vd., 2010).

Etnik köken ve ırk, bireylerin oy verme kararlarını etkileyebilen bir diğer önemli sosyo-kültürel faktördür. Özellikle marjinalleşmiş grupların, ayrımcılık ve ceza adaleti gibi konularda politikalar geliştiren adayları destekleme eğiliminde oldukları bulunmuştur (Barreto vd., 2009). Ayrıca, etnik kimlikler, sosyal bağları güçlendirir ve bireylerin oylama kararlarında uyumlu kalıplara yol açabilir (Plutzer & Zipp, 1996). Bunun yanında Verba, Scholzman, Brady ve Nie'nin (1993) çalışması, Amerikan siyasetinde ırksal ve etnik farklılıkların siyasal konumlanmaya kıyasla ne ölçüde etkili olduğunu sistematik biçimde incelemekte; azınlık statüsünün siyasal tercihlerin oluşumunda önemli bir ayrıştırıcı rol oynayabildiğini göstermektedir.

Din, bireylerin oy verme seçimlerinde belirleyici bir başka faktördür. Çeşitli dini inançlar, bireylerin siyasi tercihlerine etki edebilmektedir (Layman, 1997). Dindar seçmenler, genellikle dini değerlerle uyumlu olan, örneğin kürtaç veya eşcinsel evlilik gibi konuları onaylamayan görüşlere sahip olan adayları desteklemektedir. Dini gruplar arasında siyasi tercihlerde farklılıklar olabilir; örneğin, muhafazakâr Protestan Hristiyanlar daha muhafazakâr adayları tercih ederken, liberal Protestanlar daha sol eğilimli adayları destekleyebilirler (Wald & Calhoun-Brown, 2014). Dini liderler ve kurumlar, toplulukların seçim kararlarını yönlendirebilir (Smidt, 2003). Bu çerçevede dini konularda yaşanan tartışmalar da oy tercihlerinde önemli bir unsur olarak konumlanmaktadır. Türkiye örneğinde bakıldığında özellikle başörtüsünün kamusal alanlarda kullanımı ile ilgili kısıtlamaların uygulandığı dönemlerde dindar kesimlerin oy kullanma davranışlarının dindarlık söylemini kullanan ve başörtüsüne serbestlik getirme vaadinde bulunan partilere yönelik bir eğilim içinde olduğu görülmüştür.

Medya da bireylerin siyasi tercihlerinin şekillenmesinde önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Medya bireylerin oylama kararlarını etkileyebilecek ideolojik eğilimler ve önyargılarla şekillenmekte siyasi adaylar ve olaylar hakkında bilgi edinme ve algılama süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır. (Gentzkow & Shapiro, 2011). Araştırmalar, medyanın bireylerin siyasi adaylar ve konular hakkındaki tutumlarını etkileyebileceğini göstermektedir (Prior, 2007; Iyengar & Kinder, 2010).

Sosyal medya, bireylerin siyasi görüşlerinin şekillenmesinde etkili olduğu varsayılan diğer bir faktördür. Özellikle "Facebook, X (Twitter) ve Instagram" gibi mecralar, bireylerin siyasi içeriklerle etkileşime girmesine ve bu içerikleri arkadaşlarıyla paylaşmasına olanak tanımaktadır. Sosyal ağlar, bireylerin siyasi görüşlerini şekillendiren sosyal etki ve bilgi yayılmasını kolaylaştırmaktadır (Fowler & Christakis, 2008; Bakshy vd., 2015). Bu durumun belirgin örneği olan siyasal kampanyalar, bireylere kişisel ilgi alanlarına göre özelleştirilmiş içerik sunarak seçmenlerin kararlarını etkileyebilmektedir (Kreiss, 2016).

1.3. Siyasi faktörler

Siyasi faktörler de bireylerin oylama kararlarını şekillendirmede kritik bir rol oynamaktadır. Seçmenler, parti kimliği, aday özellikleri, politika pozisyonları, kampanya stratejileri ve ekonomik koşulları dikkate alarak oylarını belirlemektedir. Bu anlamda parti kimliği,

bireylerin oylama kararlarında önemli bir etkidir (Campbell vd., 1960). Parti kimliği, seçmenlere adayları değerlendirme ve siyasi meseleleri anlamada rehberlik edebilir. Seçmenler, genellikle kendi partilerinin adaylarını destekler ve bu durum, seçimlerde güçlü bir etkidir (Petrocik, 1996).

Adayların kişisel özellikleri ve politika pozisyonları da oylama kararlarında önemli bir rol oynamaktadır. Seçmenler, adayların deneyimlerini, niteliklerini ve liderlik özelliklerini değerlendirerek oy verme kararlarını alırlar. Seçmenler tarafından genellikle güven, karizma ve iletişim becerileri gibi liderlik özelliklerine sahip adaylar tercih edilir (Bass, 1990). Seçmenler, adayların ekonomik, sosyal, çevresel ve ulusal güvenlik gibi konulardaki görüşlerini göz önünde bulundururlar (Brody vd., 1994). Adayların önerilerinin uygulanabilirliği ve güvenilirliği, seçmenler tarafından dikkatle değerlendirilir (Conover & Feldman, 1981).

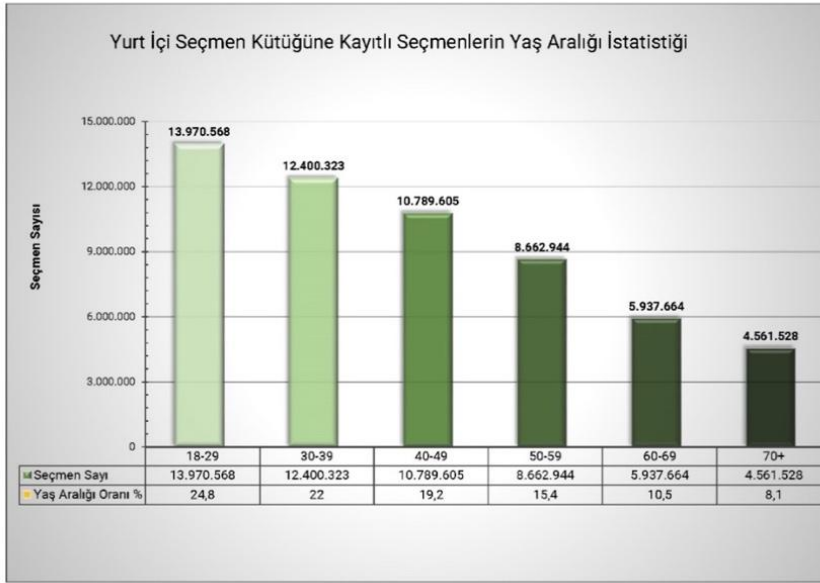
2. Gençlerin siyasal süreçlere katılımı

Devam eden siyasi rekabet ve genel seçmen nüfusu içindeki oransal yükseklikleri nedeniyle genç seçmenlerin siyasi iktidarı belirleme potansiyeli, siyasi partilerin ve politikacıların bu grubu etkilemeye yönelik girişimlerde bulunmasına neden olmaktadır. Siyasi partiler ve siyasetçiler, genç seçmenin değerlerine göre şekillendirdikleri siyasi söylemlerle hedef kitleyi etkilemeye çalışmaktadırlar. Bu bazen tarihsel, kültürel ve dini unsurlar kullanılarak gerçekleştirilirken, bazen de özgürlük, adalet, eşitlik gibi söylemler kullanılarak gerçekleştirilmektedir (Polat ve Kültür, 2006, s. 194).

Genç seçmen grubunu kategorize etmek için seçmen davranışı araştırmalarında farklı yaş kategorileri yer almaktadır. Genç seçmenler için literatürde “18-25, 18-35, 16-29 ve 18-29” gibi yaş grupları bulunmaktadır (Wiese, 2011). Diğer yandan; IDEA (1999, s. 79), Yüksek Seçim Kurulu (2018) ve CIRCLE (2021) genç seçmenler üzerinde yaptığı araştırmalarda en çok kullanılan yaş aralığının 18-29 olduğunu ortaya koymaktadır. Yüksek Seçim Kurulu’nun aşağıdaki verilerine göre, Türkiye’de seçmen profili ağırlıklı olarak gençlerden oluşmakta yaşlı yaş grupları en düşük yüzdeye sahip nüfus gruplarını oluşturmaktadır. Yüzdelararası belirgin farklılıklar olmamakla birlikte 18 ve 29 yaşlarında olan en yüksek yüzdeyi oluşturan genç nüfus, Türkiye’nin en geniş seçmen profilini oluşturmaktadır.

Yaş Aralığı	Seçmen Sayısı	Yaş Aralığı Oranı %
18-29	13.970.568	24,8
30-39	12.400.323	22
40-49	10.789.605	19,2
50-59	8.662.944	15,4
60-69	5.937.664	10,5
70+	4.561.528	8,1
Toplam	56.322.632	100

Şekil 1. YSK seçmen yaş aralığı, 2025.

Şekil 2. Yurt içi seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin yaş aralığı istatistiği, 2025.

Bu grafiklerden de anlaşıldığı üzere Türkiye’de seçmen profilinin çoğunluğunu oluşturan gençlerin siyasi kampanyaların ana teması olması kaçınılmazdır. Türkiye gibi Avrupa ülkelerinin nüfusuna oranla genç nüfus yüzdesinin daha yüksek seviyede olduğu ülkelerde, özellikle siyasi partiler açısından gençlerin oy kullanma davranışı daha önemli hale gelmektedir. Dolayısıyla özellikle genç seçmenlerin seçimlerinin siyasi partiler açısından ne derece önemli olduğunun bilincinde olarak genç kitlenin eğilimleri, tutumları ve davranışlarını analiz etmek siyasi partilerin temel hedefi olan seçimleri kazanmak için hayati bir önem arz etmektedir. Ancak söz konusu partiler iktidara gelseler de gelmeseler de hayatta kalabilmek için söz konusu bu genç nüfusun dikkatini çekmeli ve bir şekilde oylarını almaya çalışmalıdır (Çavuşoğlu ve Pekkaya, 2016, s. 18).

3. Araştırmanın yöntemi

Bu çalışma; Karabük Üniversitesi, İşletme Fakültesi lisans öğrencileriyle yüz-yüze anket yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada Avcı ve arkadaşlarının (2021) hazırladığı anket ölçeğinden yararlanılmıştır (2021, s. 323-324). Anket ölçeğinde ucu açık soru, çoklu cevap ve 5’li Likert tipi sorular bulunmaktadır. Anket ölçeğinin ilk bölümünde katılımcıların siyasal partiler ve diğer organizasyonlara üyelik durumları, ailede alınan kararlarda kimin daha baskın olduğu, katılımcıların kendilerini dini açıdan nasıl tanımladıkları, üniversite öğrencilerinin siyasi görüşleri ve siyasal konulara ne kadar ilgi duyduklarına dair sorular bulunmaktadır. İkinci bölümde; üniversite öğrencilerinin oy verme davranışlarını etkileyen faktörlere yönelik “Çok Etkiler, Etkiler, Biraz Etkiler, Etkilemez, Hiç Etkilemez” şeklinde 5’li Likert tipi ifadeler yöneltilmiş ve katılımcıların oy verme davranışlarında hangi faktörlerin daha etkili olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Üçüncü bölümde; katılımcılardan kendilerine en yakın ve uzak bulduğu partiyi ifade etmeleri istenmiş, katılımcılara bu hafta sonu seçim olsa nasıl bir davranış izleyecekleri, seçim kampanyaları boyunca siyasal partilerin hangi faaliyetlerinin ilgilerini çektiği, 2023 yılı milletvekili seçimlerinde hangi partiyi destekledikleri, 2023 yılı Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde 1. ve 2. turda hangi adayları destekledikleri sorulmuştur. Dördüncü bölümde katılımcılara çeşitli ifadeler yöneltilmiş ve “Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum, Tamamen katılmıyorum” şeklinde 5’li Likert tipi cevap vermeleri istenmiştir. Anketin son bölümünde demografik

sorular bulunmaktadır. Bu bölümde katılımcılara cinsiyetleri, hangi sınıfta okudukları, yaş aralıkları ve aylık ortalama kişisel harcamaları sorulmuştur.

Yapılan araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Üniversite öğrencilerinin oy verme davranışlarında hangi faktörler daha etkilidir?
2. Üniversite öğrencileri arasında hangi siyasi görüşler ön plana çıkmaktadır?
3. Üniversite öğrencileri siyasal açıdan hangi değerlere daha fazla önem vermektedir?

3.1. Araştırmanın evren ve örnekleme

Bu çalışmanın evrenini üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Yükseköğretim Kurulu bilgi yönetim sisteminde yer alan bilgilere göre Türkiye’de 2023-2024 yılı itibarıyla 3.740.171 lisans öğrencisi üniversitelerde eğitim görmektedir. Öğrenim görenlerin %51’i kadın, %49’u erkektir (<https://istatistik.yok.gov.tr/>). Türkiye’de öğrenim gören lisans öğrencileri, YSK’nın genç seçmen olarak nitelendirdiği 18-29 yaş aralığının %26.77’sini oluşturmaktadır. Rakamların bu kadar yüksek olması, üniversite öğrencilerinin tutumları üzerinde yapılacak araştırmaları önemli hale getirmektedir. Bu çalışmanın örneklemini Karabük Üniversitesi Lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın amacına uygun olarak Karabük Üniversitesinde 400 öğrenciyle anket yapılmıştır.

3.2. Çalışmanın araştırma süreçleri

Anket soruları literatür taraması sonucu ilgili konularla uyumlu olacak şekilde hazırlanmıştır. Anket ölçeği geliştirilirken Avcı ve arkadaşlarının (2021) yılında gerçekleştirdiği “Genç Seçmenin Siyasal Tutumu: 24 Haziran Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimlerinde Bolu Örneği” adlı çalışmadan yararlanılmıştır (2021, s. 323-324). Anket ölçeği geliştirildikten sonra saha araştırması başlamadan önce Karabük Üniversitesi Etik Kurulu’na hazırlanan anket ölçeği ve çalışmanın özeti sunulmuş, incelemeler sonucunda etik kuruldan gerekli olan etik uygunluk izni alınmıştır.

3.3. Yapılan SPSS uygulamaları

Araştırmadan elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS uygulamasından yararlanılmıştır. Çalışmada 5’li Likert tipi ifadelerin bulunduğu 6. ve 13. Bölümlerin Güvenilirlik analizleri ve Kaiser-Meyer Olkin (KMO) değerleri tespit edilmiştir. Sonrasında anket ölçeğinde bulunan bütün sorulara Frekans Analizi uygulanmıştır.

Güvenilirlik analizi

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	,886
Bartlett’s Test of Approx. Chi-Square	2969,802
Sphericity df	78
Sig.	,000

Anketin 6.Bölümünün Kaiser-Meyer-Olkin Değeri ,886, Bartlett’s Küresellik Testi sonucunda Ki Kare değeri 2969,802, serbestlik derecesi değeri (df) 78 ve Sig. değeri ,000 olarak tespit edilmiştir.

Cronbach’s Alpha	N of Items
0,888	13

Anketin 6. Bölümünün güvenilirlik analizine bakıldığında Cronbach's Alpha değerinin 0,888 olduğu belirlenmiştir. Bu değer, anketin bu bölümünün iç tutarlılığının oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,811
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	2131,891
	df	231
	Sig.	,000

Anketin 14. Bölümünün Kaiser-Meyer-Olkin Değeri ,811, Bartlett's Küresellik Testi sonucunda Ki Kare değeri 2131,891, serbestlik derecesi değeri (df) 231 ve Sig. Değeri ,000 olarak tespit edilmiştir.

Cronbach's Alpha	N of Items
0,756	22

Anketin 14. Bölümünün güvenilirlik analizine bakıldığında Cronbach's Alpha değeri 0,756 olarak tespit edilmiştir. Bu değer, anketin bu bölümünün iç tutarlılığının gayet iyi bir seviyede olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların demografik özellikleri

Tablo 1. Katılımcıların cinsiyeti

Cinsiyet	Sayı	Yüzde
	234	58,5
Erkek	141	35,3
Cevapsız	25	6,2
Toplam	400	100

Bu çalışmaya katılanların %58,5'i kadın, yüzde 35,3'ü erkektir. Katılımcıların %6,2'si ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların yaş aralığı

Yaş Aralığı	Sayı	%
18-20	139	34,7
21-23	180	45,0
24-25	38	9,5
25 ve üstü	16	4,0
Cevapsız	27	6,8
Toplam	400	100

Katılımcıların yaş aralıklarına bakıldığında; üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğunun (%79,7) 18 ile 23 yaş arasında olduğu, %9,5'inin 24 ile 25 yaş aralığında, %4'ünün 25 yaş ve üstünde olduğu görülmektedir. Katılımcıların %6,8'i bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 3. Katılımcıların sınıfları

Sınıf	Sayı	Yüzde
1. Sınıf	109	27,3
2. Sınıf	95	23,7
3. Sınıf	51	12,7
4. Sınıf	117	29,3
Cevapsız	28	7,0
Toplam	400	100

Katılımcıların okudukları sınıfa bakıldığında %29,3'ü 4. Sınıf, %27,3'ü 1.sınıf, %23,7'si 2. Sınıf, %12,7'si 3. sınıfta okumaktadır. Katılımcıların %27,3'ü bu soruyu yanıtsız bırakmıştır.

Tablo 4. Aylık kişisel harcamalar

Fiyat Aralığı	Sayı	%
5000 liraya kadar	88	22,0
5001- 10000 arası	104	26,0
10001-15000 arası	69	17,3
15001-20000 arası	41	10,3
20001-25000 arası	29	7,2
25001-30000 arası	10	2,5
30001-35000 arası	6	1,5
35001-40000 arası	5	1,2
40001 ve üstü	20	5,0
Cevapsız	28	7
Toplam	400	%100

Katılımcıların aylık kişisel harcamalarına bakıldığında; üniversite öğrencilerinin çoğunluğunun (%65,3) 15000 liraya kadar, %10,3'ünün 15001 ile 20000 lira arasında, %7,2'sinin 20001 ile 25000 lira arasında, %5'inin 40001 ve üstü şeklinde, %2,5'inin 25001 ile 30000 lira arasında, %1,5'inin 30001 ile 35000 lira arasında, %1,2'sinin 35001 ile 40000 lira arasında harcaması olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %7'si bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 5. Katılımcıların dini yaklaşımları

Dini Yaklaşım	Sayı	%
Çok Dindarım	21	5,3
Dindarım	172	43,0
Biraz Dindarım	137	34,2
Çok az dindarım	33	8,3
Hiç Dindar Değilim	31	7,8
Cevapsız	6	1,4
Toplam	400	100

Katılımcıların dini yaklaşımlarına bakıldığında; üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğunu (%82,5) kendisini dindar olarak tanımlamaktadır, Katılımcıların %8,3'ü çok az dindarım, %7,8'i hiç dindar değilim şeklinde cevap vermiştir. Bu soru %1,4 oranında cevapsız bırakılmıştır.

Tablo 6. Önemli kararların ailede kimler tarafından verildiği

Ailede Karar Alma Biçimi	Sayı	%
Yalnızca Babam	42	10,5
Yalnızca Annem	44	11,0
Babam ve Annem birlikte karar verir	214	53,5
Bütün Aile Birlikte Karar Verir	96	24,0

Cevapsız	4	1
Toplam	400	100

Katılımcıların ailede karar alma biçimlerine bakıldığında; %53,5’inde baba ve anne birlikte karar vermekte, %24’ünde bütün aile birlikte karar vermekte, %21 civarında ise yalnızca baba ya da yalnızca anne ailede karar almaktadır.

Tablo 7. Katılımcıların siyasi görüşleri

Siyasi Görüş	Sayı	%
Sağcı	24	6,0
Solcu	52	13,0
İslamcı	24	6,0
Muhafazakar	25	6,3
Atatürkçü	159	39,8
Laik	10	2,5
Liberal	6	1,5
Türk Milliyetçisi	68	17,0
Ulusalcı	13	3,3
Laik Türk Milliyetçisi	1	0,2
Komünist	1	0,2
Cevapsız	17	4,2
Toplam	400	100

Katılımcıların siyasi görüşlerine bakıldığında; % 6’sı sağcı, % 13’ü solcu, %6’sı İslamcı, %6,3’ü muhafazakar, %39,8’i Atatürkçü, %2,5’i laik, %1,5’i liberal, %17’si Türk milliyetçisi, %3,3’ü ulusalcı, %0,3’ü laik Türk milliyetçisi, %0,3’ü komünist olarak cevap vermiştir. Katılımcıların %4,2’si bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Avcı ve arkadaşlarının (2021) yılında yaptığı “Genç Seçmenin Siyasal Tutumu: 24 Haziran Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimlerinde Bolu Örneği” adlı çalışmada Atatürkçü olduğunu ifade eden %27,92’lik bir katılımcı grubu tespit edilmiştir (Avcı vd., 2021, s. 329). Bu yönüyle değerlendirildiğinde üniversite öğrencilerinde Atatürkçülük siyasi görüşünün yükseldiği ifade edilebilir.

Tablo 8. Katılımcıların siyasete ilgisi

Siyasete İlgisi Düzeyi	Sayı	%
Çok İlgim Var	52	13,0
İlgim Var	84	21,0
Biraz İlgim Var	143	35,7
İlgim Yok	64	16,0
Hiç İlgim Yok	50	12,5
Cevapsız	7	1,8
Toplam	400	100

Katılımcıların siyasete olan ilgilerine bakıldığında; üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğunun (%69.7) siyasete karşı ilgisi olduğu, %16’sının ilgisi olmadığını, %12,5’inin ise hiç ilgisi olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların %1,8’i bu soruyu yanıtsız bırakmıştır.

Tablo 9. Katılımcıların kendine en yakın bulduğu parti

Siyasi Parti	Sayı	%
AK Parti	78	19,4
Cumhuriyet Halk Partisi	109	27,2
Milliyetçi Hareket Partisi	22	5,5
DEM Parti	3	0,8
İYİ Parti	5	1,3
Yeniden Refah Partisi	1	0,3
Memleket Partisi	15	3,8
Zafer Partisi	50	12,5
Türkiye İşçi Partisi	2	0,5

Türkiye Komünist Parti	2	0,5
Cevapsız	113	28,2
Toplam	400	400

Katılımcıların kendine en yakın bulduğu siyasi partiye bakıldığında; %19,4'ü Adalet ve Kalkınma Partisi'ni, %27,2'si Cumhuriyet Halk Partisi'ni, %5,5'i Milliyetçi Hareket Partisi'ni, %0,8'i DEM Parti'yi, %1,3'ü İYİ Parti'yi, %0,3'ü Yeniden Refah Partisi'ni, %3,8'i Memleket Partisi'ni, %12,5'i Zafer Partisi'ni, %0,5'i Türkiye İşçi Partisi'ni, %0,5', Türkiye Komünist Partisi'ni kendisine yakın bulmaktadır. Katılımcıların %28,2'si bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 10. Katılımcıların kendine en uzak bulduğu parti

Siyasi Parti	Sayı	%
AK Parti	132	33,0
Cumhuriyet Halk Partisi	42	10,5
Milliyetçi Hareket Partisi	4	1,0
DEM Parti	127	31,8
İYİ Parti	3	0,8
Memleket Partisi	1	0,2
HÜDA PAR	9	2,3
Demokrat Parti	1	0,2
Cevapsız	81	20,2
Toplam	400	100

Katılımcıların kendisine en uzak bulduğu partiye bakıldığında; %33'ü Adalet ve Kalkınma Partisi'ni, %10,5', Cumhuriyet Halk Partisi'ni, %1'i Milliyetçi Hareket Partisi'ni, %31,8'i DEM Parti'yi, %0,8'i İYİ Parti'yi, %0,2'si Memleket Partisi'ni, %2,3'ü HÜDA PAR Partisi'ni, 0,2'si Demokrat Parti'yi uzak bulmaktadır. Katılımcıların %20,2'si bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 11. Bu hafta sonu seçim olsa seçmenin tutumu

Seçmen Davranışı	Sayı	%
İstediğim partiye oy veririm	275	68,7
Boş oy kullanırım	37	9,3
Kararsızım	40	10,0
Sandığa Gitmem	39	9,7
Cevapsız	9	2,3
Toplam	400	100

Bu hafta sonu seçim olsa seçmenin tutumuna bakıldığında; üniversite öğrencilerinin %68,7'si istediği partiye oy vereceğini ifade etmiştir. %9,3'ü boş oy kullanacağını, %10'u kararsız olduğunu, %9,7'si sandığa gitmeyeceğini ifade etmiştir. Katılımcıların %2,3'ü bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Üniversite öğrencilerinin bu tutumlarına bakıldığında, boş oy kullanırım ve sandığa gitmem diyenlerin oranı yaklaşık olarak %19'dur.

Tablo 12. Seçmenin 2023 yılı milletvekilleri seçiminde desteklediği parti

Siyasi Partiler	Sayı	%
AK Parti	77	19,3
CHP	140	35,0
İYİ Parti	13	3,3
MHP	22	5,5
DEM Parti	6	1,4
Memleket Partisi	18	4,5
Yeniden Refah Partisi	6	1,4
Zafer Partisi	55	13,8
Cevapsız	63	15,8
Toplam	400	100

Katılımcıların 2023 Milletvekilleri Seçiminde %19,3'ü Adalet ve Kalkınma Partisi'ni, %35'i Cumhuriyet Halk Partisi'ni, %3,3'ü İYİ Parti'yi, %5,5'i Milliyetçi Hareket Partisi'ni, %1,4'ü DEM Parti'yi, %4,5'i, Memleket Partisi'ni, %1,4'ü Yeniden Refah Partisi'ni, %13,8'i Zafer Partisi'ni desteklediklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların %15,8'i bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 13. Katılımcıların 2023 Yılı Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde 1. turda desteklediği cumhurbaşkanı adayı

Adaylar	Sayı	%
Recep Tayyip Erdoğan	100	25,0
Kemal Kılıçdaroğlu	151	37,8
Muharrem İnce	22	5,5
Sinan Oğan	74	18,4
Cevapsız	53	13,3
Toplam	400	100

Katılımcıların %25'i Recep Tayyip Erdoğan'ı, %37,8'si Kemal Kılıçdaroğlu'nu, %5,5'i Muharrem İnce'yi, %18,4'ü Sinan Oğan'ı 2023 yılı Cumhurbaşkanlığı Seçimleri 1.turda desteklediklerini ifade etmiştir. Katılımcıların %13,3'ü bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 14. Katılımcıların 2023 yılı Cumhurbaşkanlığı seçimleri 2. turda desteklediği aday

Adaylar	Sayı	%
Recep Tayyip Erdoğan	128	32,0
Kemal Kılıçdaroğlu	206	51,5
Cevapsız	66	16,5
Toplam	400	100

Üniversite öğrencilerinin 2023 yılı Cumhurbaşkanlığı seçimleri ikinci turdaki tercihlerine bakıldığında; %32'si Recep Tayyip Erdoğan'ı, %51,5'i Kemal Kılıçdaroğlu'nu desteklediklerini belirtmiştir.

Tablo 15. Katılımcıların partilerin seçim çalışmalarına ilgisi

Faaliyetler	Sayı	%
Seçim Beyannameleri	193	28,3
Mitingleri	123	18
Seçim Haberleri	94	13,8
Yerinde Ziyaretleri	85	12,5
Seçim Reklamları	82	12
Seçim Müzikleri	65	9,5
Seçim Broşürleri	27	4
Seçim Büroları	13	1,9
Toplam	682	100

(Bu soru çoklu cevap olduğu için 682 sayısı, örneklem büyüklüğü olan 400'ü geçmektedir.)

Katılımcıların partilerin seçim çalışmalarına ilgi durumlarına bakıldığında; üniversiteli seçmenin en çok partilerin seçim beyannamelerine (28,3) ilgi duyduğu ifade edilebilir. Partilerin mitinglerine duyulan ilgi %18, seçim haberlerine duyulan ilgi %13,8, partilerin yerinde ziyaretlerine duyulan ilgi %12,5, seçim reklamlarına duyulan ilgi %12, seçim müziklerine duyulan ilgi %9,5, seçim broşürlerine duyulan ilgi %4'tür. Üniversite öğrencilerinin partilerin seçim faaliyetlerine duyduğu ilgi durumlarına bakıldığında en çok seçim vaatlerine ilgi gösterdiği görülmektedir.

Tablo 16. Katılımcıların üyelik durumları

Kültürel Etkinlikler	Sayı	%
Okul Toplulukları/Kulüpleri	204	45,2
Spor Kulübü	91	20,2
Yardım Dernekleri/Vakıflar	82	18,2
Siyasi Parti	29	6,4
Kültürel veya Mahalle Dernekleri	22	4,9
Sendika/Meslek Örgütü	11	2,4
Hemşehri Derneği	11	2,4
Sivil Toplum Örgütü	1	0,3
Toplam	451	100

(Bu soru çoklu cevap olduğu için 451 sayısı, örneklem büyüklüğü olan 400 sayısını geçmektedir.)

Katılımcıların siyasi parti ve diğer kulüplere üyelik durumlarına bakıldığında; %45,2'si okul toplulukları/kulüplere, %20'si spor kulüplerine, %18,2'si yardım dernekleri/ vakıflara, %6,4'ü siyasi partilere, %4,9'u kültürel veya mahalle derneklerine, %2,4'ü sendika/meslek örgütlerine, %2,4'ü hemşehri derneklerine, %0,2'si sivil toplum örgütüne üye olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 17. Katılımcıların oy verme davranışlarını etkileyen faktörlere dair ifadeleri

Oy Verme Davranışını Etkileyen Faktörler	Hiç Etkilemez	Etkilemez	Biraz Etkiler	Etkiler	Çok Etkiler	Cevapsız	Ort.	Std.
Baba	%38.5	%20.3	%17.3	%11.8	%9.8	%2.3	2.32	1.36
Anne	%40.3	%25	%14.5	%10.8	%7.2	%2.3	2.17	1.28
Kardeş/Kardeşler	%47.3	%27	%12.3	%7.5	%3.3	%2.8	1.89	1.10
Aile Büyükleri	%46	%24.5	%14.2	%8.8	%4.3	%2.2	1.98	1.17
Arkadaşlar	%48.3	%29	%12.8	%5.8	%2.3	%2	1.82	1.01
Hocalar	%53	%28.2	%10.8	%4.5	%1	%2.5	1.68	0.91
Kız/Erkek Arkadaş	%49.5	%26	%11.5	%6.3	%2.8	%4	1.82	1.06
Fikirlerini Önemseydikçe İnsanlar	%23.3	%15.3	%30.5	%20.5	%8	%2.5	2.74	1.25
Televizyonda Yayınlanan Siyasal Haberler	%32.3	%18.5	%27.5	%14.8	%4.5	%2.5	2.39	1.21
İnternette Çıkan Siyasal Haberler	%24	%18	%32.3	%17.3	%5.8	%2.8	2.61	1.20
Gazetelerde Çıkan Siyasal Haberler	%29.8	%20	%26.8	%16	%4.3	%3.3	2.43	1.20
Sosyal Medya Paylaşımları	%25.3	%16.5	%30.3	%17.8	%7.5	%2.8	2.64	1.25
Ünlü Yazarlar	%41.8	%22.5	%14.5	%9.8	%2.8	%8.8	2.00	1.14

Katılımcıların oy verme davranışlarını etkileyen faktörlere bakıldığında; en düşük etkinin katılımcıların hocalarında olduğu (1.68) görülmektedir. Katılımcılar, oy verme davranışlarında en etkili faktörün fikirlerini önemseydikleri insanlar olduğunu (2.74) belirtmişlerdir.

Tablo 18. Katılımcıların siyasal tutumları

İfadeler	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Cevapsız	Ort.	Std.
Siyasetle İlgilenmek Gereklidir	%3.5	%4.3	%16.5	%30.3	%38.0	%7.5	4.02	1.05
Oy Vereceğim Adayın Dürüst Olması Gereklidir	%1.0	%1.0	%5.5	%22.3	%63.5	%6.8	4.56	0.74

Oy Vereceğim Adayın Milliyetçi Olması Gereklidir	%3.0	%2.8	%13.0	%27.3	%44.8	%9.3	4.19	1.01
Oy Vereceğim Adayın Dindar Olması Gereklidir	%19.8	%11.8	%29.0	%19.0	%14.2	%6.3	2.96	1.33
Oy Vereceğim Adayın Atatürkçü Olması Gereklidir	%4.3	%4.3	%12.8	%23.5	%49.8	%5.5	4.16	1.10
Oy Vereceğim Adayın Farklı Görüşlere Saygı Göstermesi Gereklidir	%1.5	%0.3	%7.2	%18.3	%67.3	%5.5	4.58	0.77
Oy Vereceğim Adayın Laikliği Benimsemesi Gereklidir	%2.0	%2.5	%11.5	%21.0	%57.0	%6.0	4.36	0.94
Oy Vereceğim Adayın Güvenilir Olması Gereklidir	%0.8	%0.8	%2.5	%13.0	%76.8	%6.3	4.75	0.62
Oy Vereceğim Adayın Devlet Yönetimi Tecrübesi Olması Gereklidir	%2.5	%4.3	%11.5	%19.5	%57.3	%5.0	4.31	1.02
Oy Verirken Seçim Vaatlerini Dikkate Alırım	%1.8	%2.5	%8.3	%22.8	%58.5	%6.3	4.42	0.89
Oy Verirken Seçim Programını Dikkate Alırım	%5.0	%4.8	%18.8	%23.8	%42.0	%5.8	3.98	1.15
Oy Verirken Adayın Geçmişte Yaptıklarını Dikkate Alırım	%2.3	%2.0	%8.5	%22.8	%58.5	%6.0	4.41	0.91
Oy Verirken Gençlikle İlgili Vaatleri Dikkate Alırım	%1.0	%1.3	%6.0	%18.8	%66.8	%6.3	4.58	0.77
Oy Verirken Üniversite İle İlgili Vaatleri Dikkate Alırım	%1.5	%1.5	%9.8	%19.0	%62.7	%5.5	4.41	0.86
Oy Verirken	%53.0	%16.8	%9.8	%4.8	%10.5	%5.3	1.97	1.36

Adayın Cinsiyetini Dikkate Alırım								
Oy Verirken Adayın Genç Olması Gerekir	%16.5	%12.8	%31.5	%19.8	%10.5	%9.0	2.94	1.24
Oy Vereceğim Adayın Yakışıklı Olması Gerekir	%56.0	%11.0	%12.8	%3.5	%7.2	%9.5	1.83	1.27
Oy Vereceğim Adayın Hitabetinin Güzel Olması Gerekir	%3.8	%2.8	%11.8	%22.3	%50.2	%9.3	4.23	1.05
Oy Vereceğim Adayın Mütevazı Olması Gerekir	%1.5	%1.3	%11.0	%26.0	%50.0	%10.3	4.35	0.87
Oy Vermeyenin İktidarı Eleştiri Hakkı Yoktur	%40.0	%15.0	%16.0	%6.8	%12.0	%10.3	2.28	1.43
Oy Vermek Herkesin Vatandaşlık Görevidir	%2.0	%1.8	%9.0	%16.5	%60.5	%10.3	4.46	0.91
Oy Vermek Demokratik Bir Toplum Olmanın Gereğidir	%1.0	%1.5	%7.2	%20.0	%59.3	%11.0	4.51	0.80
Türkiye’de Seçim Sonuçları Güvenilirdir	%31.3	%10.0	%24.8	%14.0	%10.3	%9.8	2.57	1.39
Türkiye’de Seçimlerle Demokrasi Gelişmez	%15.3	%13.3	%34.3	%12.5	%14.5	%10.3	2.97	1.27
Dışarı Beyin Göçü Fırsattır	%15.8	%9.8	%28.0	%14.0	%21.3	%11.3	3.17	1.38

Katılımcıların siyasal tutumlarına bakıldığında; üniversiteli seçmen adayın güvenilir olmasına (4.75), adayın farklı görüşlere saygılı olmasına (4.58), gençlikle ilgili vaatlere (4.58), adayın dürüst olmasına (4.56), oy vermenin demokratik bir toplum olmanın gereği olduğu (4.51), oy vermenin vatandaşlık görevi olduğu (4.46), adayın seçim vaatlerine (4.42), üniversite ile ilgili vaatlere (4.41), adayın geçmişte yaptıklarına (4.41), adayın laikliği benimsemesine (4.36), adayın devlet yönetimi tecrübesi olmasına (4.31) önem vermektedirler. Karabük Üniversitesi, İşletme Fakültesi öğrencileri, adayın yakışıklı olmasına (1.83) ve adayın cinsiyetine (1.97) önem vermemektedir. Bununla birlikte öğrencilerin Türkiye’de seçim sonuçlarının güvenilir olması (2.57), adayın dindar olması (2.96), Türkiye’de seçimlerle demokrasinin ilerlemeyeceği (2.97) konularında kararsız kaldığı görülmektedir.

Sonuç

Özellikle Türkiye gibi genç nüfusun fazla olduğu ülkelerde sosyal bilimler alanında genç kuşak büyük bir öneme sahiptir. Diğer alanlarda olduğu gibi siyaset bilimi açısından büyük

önem taşıyan genç seçmenlerin siyasal tutumlarını anlamak için çeşitli saha araştırmaları yapılmaktadır. Bu çalışma; Karabük Üniversitesi lisans öğrencileri ile yüz-yüze anket çalışması yapılarak gerçekleştirilmiştir.

Karabük Üniversitesi, lisans öğrencilerinde kendisini dini açıdan dindar değilim diye ifade edenler %7.8 olarak görülmektedir. Bu tablo; üniversiteli gençlerin kendisini dini açıdan uzak konumlandırmadığını göstermektedir. Katılımcıların ailesinde önemli kararların %53,5 oranında baba ve annenin ortak karar aldığı görülmektedir. Üniversiteli gençler arasında “Atatürkçülüğün” siyasi görüşler arasında ön plana çıktığı dikkat çekmektedir. Üniversiteli gençlerin kendisine en yakın bulduğu siyasi parti Cumhuriyet Halk Partisi, en uzak bulduğu siyasi partiler ise AK Parti ve DEM Parti olduğu ifade edilebilir. Bu tabloyla doğru orantılı olarak katılımcıların 2023 yılı seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisi ve Kemal Kılıçdaroğlu’nu daha fazla desteklediği görülmektedir. Tablo 15’e bakıldığında katılımcıların %28,3’ü partilerin seçim beyannamesinin ilgisini çektiğini belirtmiştir. Üniversiteli seçmenin partilerin seçim kampanyaları sürecinde ilgi duydukları faaliyetlere bakıldığında seçim beyannamelerinin ardından sırasıyla mitingler, seçim haberleri, yerinde ziyaretler, seçim reklamları, seçim müziklerinin geldiği görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin en az ilgisini çeken faaliyetlerin seçim büroları ve seçim broşürleri olduğu ifade edilebilir. Bu durum üniversiteli gençlerin siyasal partilerin seçim vaatlerine önem verdiğini göstermektedir. Üniversiteli gençler arasında siyasetten uzaklaşma eğilimi görülmektedir. Tablo 11’e bakıldığında boş oy kullanırım ve sandığa gitmem diyen yaklaşık %20 civarında bir kesim olduğu görülmektedir. Bu durum üniversiteli seçmenin siyasete karşı kısmi bir ilgisizliği olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların oy verme davranışlarını etkileyen faktörlere bakıldığında; üniversiteli seçmenin genel olarak dış faktörlerden fazla etkilenmedikleri ifade edilebilir. Aile faktörüne nazaran fikirlerini önemsedikleri insanlar ve medya faktörünün üniversiteli seçmen üzerinde daha etkili olduğu görülmektedir. Bununla birlikte üniversite öğrencileri üzerinde en az etkiye sahip faktörün hocaların olduğu belirlenmiştir. Tablo 16’ya bakıldığında üniversiteli seçmenin %45.2’sinin okul toplulukları/kulüplerine üye olduğu belirlenmiştir. Okul toplulukları/kulüplerin arkasından sırasıyla spor kulüpleri ve yardım dernekleri/vakıfların geldiği görülmektedir.

Katılımcıların 5’li Likert tipi sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında; üniversiteli gençler adayın cinsiyetine dikkat etmediklerini ve adayın yakışıklı olması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcılar; adayın güvenilir, dürüst, mütevazı olması gerektiğini, adayın farklı görüşlere saygılı davranması gerektiğini, gençlikle ve üniversite ile ilgili vaatlerle ilgilendiklerini, oy vermenin demokrasi açısından önemli olduğunu ve oy vermenin bir vatandaşlık görevi olduğunu düşünmektedir.

Kaynakça

- Alesina, A., & Glaeser, E. (2004). *Fighting poverty in the US and Europe: A world of difference*. Oxford University Press.
- Atabey, G. ve Hasta, D. (2018). Siyasal katılım, siyasal yeterlik ve toplumsal cinsiyet, *Nesne Psikoloji Dergisi*, 6(13), 484-516.
- Avcı, K., Hülür, H., Şenel, O., & Akınç, S. (2021). Genç seçmenin siyasal tutumu: 24 Haziran Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili genel seçimlerinde Bolu örneği. F. Topsümer & H. Çiftçi (Ed.), *A’dan Z’ye iletişim çalışmaları - 3* (s. 303-343) içinde. Ankara: İksad Yayınevi.
- Bakker, B. N., & Lelkes, Y. (2018). Selling ourselves short? How abbreviated measures of personality change the way we think about personality and politics. *Journal of Politics*, 80(4), 1311–1325. <https://doi.org/10.1086/698928>

- Barreto, M. A., & Pedraza, F. I. (2009). The renewal and persistence of group identification in American politics. *Electoral Studies*, 28(4), 595–605. <https://doi.org/10.1016/j.electstud.2009.05.017>
- Bass, B. M. (1990). *Bass & Stogdill's handbook of leadership: Theory, research, and managerial applications*. Free Press.
- Bartels, L. M. (2008). *Unequal democracy: The political economy of the new gilded age*. Princeton University Press.
- Breevaart, K., & de Vries, R. E. (2021). Followers' HEXACO personality traits and preference for charismatic, relationship-oriented, and task-oriented leadership. *Journal of Business and Psychology*, 36(2), 253–265. <https://doi.org/10.1007/s10869-019-09653-3>
- Campbell, A., et al. (1960). *The American voter*. John Wiley & Sons, Inc.
- Campbell, A. L. (2012). Policy makes mass politics. *Annual Review of Political Science*, 15:333-351. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-012610-135202>
- Conover, P. J., & Feldman, S. (1981). the origins and meaning of liberal/conservative self-identifications. *American Journal of Political Science*, 25(4), 617–645. <https://doi.org/10.2307/2110756>
- Çavuşoğlu, H. ve Pekkaya, M. (2016) Yerel seçimlerde genç seçmenlerin siyasal davranışlarına ilişkin bir inceleme: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12(29), 17-40.
- Dalton, R. J. (2008). Citizenship norms and the expansion of political participation. *Political Studies*, 56(1), 76–98. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2007.00718.x>
- Ehrhart, M. G., & Klein, K. J. (2001). Predicting followers' preferences for charismatic leadership: The influence of follower values and personality. *The Leadership Quarterly*, 12(2), 153–179. [https://doi.org/10.1016/S1048-9843\(01\)00074-1](https://doi.org/10.1016/S1048-9843(01)00074-1)
- Evans, G., & Andersen, R. (2006). The political conditioning of economic perceptions. *Journal of Politics*, 68(1), 194–207. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2508.2006.00378.x>
- Fowler, J. H., & Christakis, N. A. (2008). Dynamic spread of happiness in a large social network: Longitudinal analysis of the Framingham Heart Study social network. *BMJ*, 337.
- Franceschet, S., & Piscopo, J. M. (2012). Gender quotas and women's substantive representation: Lessons from Argentina. *Politics & Gender*, 4(3), 393–425. <https://doi.org/10.1017/S1743923X08000342>
- Gerber, A. S., Huber, G. A., Doherty, D., & Dowling, C. M. (2011). Personality traits and the consumption of political information. *American Politics Research*, 39(1), 32–84. <https://doi.org/10.1177/1532673X10381466>
- Huddy, L. (2001). From social to political identity: A critical examination of social identity theory. *Political Psychology*, 22(1), 127–156. <https://doi.org/10.1111/0162-895X.00230>
- Iyengar, S., & Kinder, D. R. (2010). *News that matters: Television and American opinion*. University of Chicago Press.
- Inglehart, R., & Norris, P. (2000). The developmental theory of the gender gap: Women's and men's voting behavior in global perspective. *International Political Science Review*, 21(4), 441–463. <https://doi.org/10.1177/0192512100214007>
- Inglehart, R., & Norris, P. (2003). *Rising tide: Gender equality and cultural change around the world*. Cambridge University Press.
- Kalaycıoğlu, E. (1998). *Karşılaştırmalı siyasal katılma\ siyasal eylemlerin kökenleri üzerine bir inceleme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları.
- Kapani, M. (1998). *Politika bilimine giriş*. Ankara: Bilgi Yayınevi.

- Karp, J. A., & Banducci, S. A. (2008). Political efficacy and participation in twenty-seven democracies: How electoral systems shape political behaviour. *British Journal of Political Science*, 38(2), 311–334. <https://doi.org/10.1017/S0007123408000161>
- Kışlalı, A. T. (1991). *Siyasal sistemler siyasal çatışma ve uzlaşma*. Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.
- Korkmaz, G. (2005). Siyasal katılma ve üniversite gençliği. (Yayınlanmamış doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kreiss, D. (2016). *Prototype politics: Technology-intensive campaigning and the data of democracy*. USA: Oxford University Press.
- Layman, G. C. (1997). Religion and political behavior in the united states: The impact of beliefs, affiliations, and commitment from 1980 to 1994. *The Public Opinion Quarterly*, 61(2), 288–316. <http://www.jstor.org/stable/2749553>
- Lodge, M., & Taber, C. S. (2013). *The rationalizing voter*. Cambridge University Press.
- Matland, R. E., & Studlar, D. T. (1996). The contagion of women candidates in single-member district and proportional representation electoral systems: Canada and Norway. *Journal of Politics*, 58(3), 707–733. <https://doi.org/10.2307/2960439>
- Mondak, J. J., Hibbing, M. V., Canache, D., Seligson, M. A., & Anderson, M. R. (2010). Personality and civic engagement: An integrative framework for the study of trait effects on political behavior. *American Political Science Review*, 104(1), 85–110. <https://doi.org/10.1017/S0003055409990359>
- Nelson, M. H. (2023). Explaining socioeconomic disparities in electoral participation: The role of health in the SES-voting relationship. *Social Science & Medicine*, 320:115718.
- Nie, N. H., Junn, J., & Stehlik-Barry, K. (1996). *Education and democratic citizenship in America*. University of Chicago Press.
- Özbudun, E. (1975). *Türkiye’de sosyal değişme ve siyasal katılma*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi yayınları.
- Polat, C. ve Külter, B. (2006). Genç ve potansiyel seçmenler gözüyle siyasi lider özelliklerinin değerlendirilmesi: Siyasal pazarlama bakış açısıyla lise ve üniversite öğrencileri üzerine bir uygulama. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 35, 191-213
- Pratto F. ve Stallworth Lisa M. (1997). The gender gap: Differences in political attitudes and social dominance orientation, *British Journal of social Psychology*, 36, 49-68.
- Tatar, T. (1997). *Siyaset sosyolojisi*. İstanbul: Turan Yayıncılık.
- Tilley, J., & Hobolt, S. B. (2011). Is the government to blame? An experimental test of how partisanship shapes perceptions of performance and responsibility. *Journal of Politics*, 73(2), 316–330. <https://doi.org/10.1017/S0022381611000168>
- Verba, S., Schlozman, K. L., Brady, H., & Nie, N. H. (1993). Race, ethnicity and political resources: Participation in the United States. *British Journal of Political Science*, 23(4), 453–497. <http://www.jstor.org/stable/194213>
- Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (1995). *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*. Harvard University Press.
- Wiese, C. E. (2011). *An exploration of the voting behaviour of South African University youth: A study of a select group of university students*. Pretoria: University of Pretoria.
- Yüksek Seçim Kurulu (2025). Güncel Seçim İstatistikleri, Cumhurbaşkanı ve 27. Dönem Milletvekili Genel Seçim İstatistikleri, Seçmen ve Sandık İstatistikleri. <https://www.ysk.gov.tr/tr/2018-cumhurbaskani-ve-milletvekili-secim-i%CC%87statistikleri/78032>. Erişim Tarihi: 24 Nisan 2025.

Araştırmacıların Katkı Oranı: (Birden fazla yazarlı makaleler için)

1. Yazar: %40

2. Yazar: %30

3. Yazar: %30

Çatışma Beyanı: Yazarlar arasında herhangi bir çatışma durumu bulunmamaktadır.